

İKTİSADİ KRİZLERİN KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

Semra BOĞA¹

Öz

Kökene 1. yüzyıla kadar uzanan iktisadi kriz kavramı, 1929 Büyük Buhran'ın yaşanmasından sonra iktisat literatüründe daha fazla yer almaya başlamıştır. 1980'li yıllardan itibaren finansal sistemlerde yaşanan liberalleşme ve küreselleşme akımlarına bağlı olarak iktisadi krizlerin de küreselleşmesi söz konusu olmuştur. Küresel finansal piyasaların entegre olmuş yapısından dolayı, krizlerin sadece ortaya çıktıkları ülkeyle sınırlı kalmayıp çoğu zaman farklı bölgelere de bulaşma etkisi, yaşanan son krizlerde çok daha hızlı gelişmiştir. Alınan her türlü tedbirlere rağmen önüne geçilemeyen iktisadi krizler; sosyal, politik ve psikolojik etkileri ile ekonomileri ve toplumları yeniden şekillendirmektedir. Krizlerin her seferinde farklı şekillerde ortaya çıkması iktisat teorisinde, bu alanda farklı teorilerin geliştirilmesi sonucunu doğurmuştur. Bu bölümde çıkış nedenlerine göre iktisadi krizlerin kuramsal ve kavramsal çerçevesi ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: *İktisadi Kriz, Finansal Kriz, Kriz Teorileri, Kriz Türleri.*

JEL Sınıflandırması: *E11, E12, E13, E32, G01.*

THEORETICAL AND CONCEPTUAL FRAMEWORK OF ECONOMIC CRISIS

Abstract

The concept of economic crisis which dates back to the 1st century began to take more place in economics literature after the Great Depression of 1929. Since the 1980s, economic crises started to become more global due to the liberalization and globalization trends in financial systems. Due to the highly integrated nature of the global financial markets, the contagion effect of the crises has been much more rapid in recent crises, effecting not only the origin country, but also the others in different regions. Despite all the measures taken, unavoidable economic crises are reshaping economies and societies with social, political and psychological influences. Occurrence of the crises in different forms each time led to the development of different theories in this field. This chapter discussed the theoretical and conceptual framework of economic crises.

Keywords: *Economic Crisis, Financial Crisis, Theories of Crisis, Types of Crisis.*

JEL Classification: *E11, E12, E13, E32, G01.*

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Doğu Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası Ticaret ve İşletmecilik Bölümü, semraboga@hotmail.com, ORCID ID. 0000-0003-2799-9080.

İktisadi gelişmenin dinamikleri, tarih boyunca ekonomilerin kısa, orta ve uzun vadede tekrarlanan canlanma ve çöküş dönemleri yaşadıklarını göstermektedir. İktisadi kriz yazınında, Sismondi'den günümüze kadar birçok teori geliştirilmiş olmakla beraber, krizlerin konjonktürel olduğu ve kapitalist sistemin gelişiminin öngörülemez ve önlenemez bir parçası olduğu konusunda hemen hemen bir görüş birliği sağlanmıştır. Ancak, özellikle reel sektör krizleri dikkate alındığında, tüm iktisatçılar tarafından kabul gören ortak tanımlar olmadığı gibi, hangi durumların kriz olarak nitelendirilmesi gerektiği hususundaki tartışmalar güncelliğini korumaktadır. Bu kavram kargaşasının temel nedenlerinden biri, iktisadi koşulların ya da verilerin bazı ekonomiler için kriz niteliği taşıması, ancak diğer ekonomiler için normal bir iktisadi durum olması ya da zamanla “yeni normal” haline gelmiş olmasıdır. Ekonomide bir kriz durumunun var olup olmadığı yönündeki tartışmaların bir diğer nedeni de krizlerin özellikle başlangıç aşamasında ekonominin tamamına yayılmayıp sadece bazı sektör ya da şirketleri etkilemesidir. İktisadi birimlerin krizleri aynı anda ve şiddette hissetmemesi, kriz kavramını tartışmaya açık bir konuma getirmektedir. Burada iktisatçılara ve politika yapıcılara düşen en büyük görev öncelikle iktisadi krizlerin öncü göstergelerini yakinen takip ederek kriz oluşumunu önleyici tedbirler geliştirmektir. Bu konuda başarı gösterilememesi durumunda ise yaşanan krizin bütüncül ve objektif bir yaklaşımla analiz edilmesi, teşhisin tam ve doğru bir şekilde konması ve krizin en az hasarla atlatılması için gereken en uygun para ve maliye politikalarının kararlılıkla uygulanması kritik bir öneme sahiptir.

KAYNAKÇA

- Backhouse, R. ve Boianovsky, M. (2016). Secular Stagnation: The History of a Macroeconomic Heresy. *European Journal of the History of Economic Thought*, 23(6), 1-36.
- Barışık, S. (2015). *Kriz Kuramları ve Kriz Modelleri, İçinde, İktisadi Krizler ve Türkiye Ekonomisi*. Ankara: Orion Kitabevi.
- Benkemoune, R. (2009). Charles Dunoyer and the Emergence of the Idea of an Economic Cycle. *History of Political Economy*, 41(2), 271-296.
- Berg A., Borensztein, E., Milesi-Ferretti, G.M. ve Pattillo C. (1999). Anticipating Balance of Payments Crises: The Role of Early Warning Systems. *IMF Occasional Paper*, 186.
- Bucciarelli, S. ve Silvestri, M. (2013). Hyman P. Minsky's Unorthodox Approach: Recent Advances in Simulation Techniques to Develop his Theoretical Assumptions. *Journal of Post-Keynesian Economics*, 36(2), 299-324.
- Calvo, G. ve Reinhart, C. (2002). Fear of floating. *Quarterly Journal of Economics*, 107(2), 379-408.
- Cashin, P. ve Rupa, D. (2011). Anatomy of Banking Crises in Developing and Emerging Market Countries. *Journal of International Money and Finance*, 30(2), 354- 376.
- Chambers, J. ve Alexeeva, D. (2003). Rating Performance 2002, Default, Transition, Recovery, and Spreads. *Standard and Poor's*, 1-100.
- Chang, R. ve Velasco, A. (2001). A Model of Financial Crises in Emerging Markets. *The Quarterly Journal of Economics*, 116(2), 489-517.

- Claessens, S. ve Kose, M.A. (2013). Financial Crises Explanations, Types, and Implications. *IMF Working Paper*, No. 13/28.
- Clarke, S. (1994). *Marx's Theory of Crisis*. London: Palgrave Macmillan.
- Çiğdem, G. (2014). *Ekonomik Kriz ve Etkileri ve Medya*. Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Çoşkun, N.Ö. (2009). Finansal Kriz: Keynes ve Minsky. *Ekonomik Yaklaşım Dergisi*, 20(73), 1-12.
- Dabrowski, M. (2002). *Currency Crises in Emerging-Markets Economies: Causes, Consequences and Policy Lessons*, Case Report (No. 51). Poland: CASE Publishing.
- Dal Pont Legrand, M. ve Hagemann, H. (2007). Business Cycles in Juglar and Schumpeter. *The History of Economic Thought*, 49(1), 1-18.
- Das, U., Iossifov, P. K., Podpiera, R. ve Rozhkov, D. (2005) Quality of Financial Policies and Financial System Stress. *IMF Working Paper*, WP/05/173, 1-49.
- Dell'ariccia G., Detragiache, E. ve Rajan, R. (2008). The Real Effect of Banking Crises. *Journal of Financial Intermediation*, 17(1), 89-112.
- Denis, H. (1973). *Ekonomik Doktrinler Tarihi 1*. İstanbul: Sosyal Yayınlar.
- Detragiache, E. ve Spilimbergo, A. (2001). Crises and Liquidity: Evidence and Interpretation. *IMF Working Paper*, (No. 01/2).
- Diamond, D.W. ve Dybvig, P.H. Dybvig. (1983). Bank Runs, Deposit Insurance and Liquidity. *Journal of Political Economy*, 91(3), 401-419.
- Ekonomik Araştırmalar Ulusal Bürosu (NBER), (2010). US Business Cycle Expansions and Contractions. Erişim Adresi http://www.nber.org/cycles/US_Business_Cycle_Expansions_and_Contractions_20120423.pdf
- Elwell, C. K. (2012). Double-Dip Recession: Previous Experience and Current Prospect. *CRS Report*, No. R41444.
- Fisher, I. (1993). The Debt Deflation Theory of Great Depressions. *Econometrica*, 1(4), 337-357.
- Flood, R. ve P. Garber (1984). Gold Monetization and Gold Discipline. *Journal of Political Economy*, 92(1), 90-107.
- Frankel, J. ve Andrew, R. (1996). Currency Crashes in Emerging Markets: An Empirical Treatment. *Journal of International Economics*, 41(3-4), 351-366.
- Franklin, A. ve Gale, D. (2007). *Understanding Financial Crises*. New York: Oxford University Press.
- Fratianni, M. ve Marchionne, F. (2009). The Role of Banks in the Subprime Financial Crisis. In: G. BRACCI ve D. MASCIANDARO, (Eds.), *Dopo la Crisi : l'industria Finanziaria Italiana Tra stabilità e Sviluppo : Quattordicesimo Rapporto Sul Sistema Finanziario Italiano*. Roma: Edibank, 169-196.
- Friedman, M. ve Schwartz, A.J. (1963). *A Monetary History of the United States, 1867-1960*. Princeton: Princeton University Press.
- Ghosh, A., Ostry, J. ve Tsangarides, C. (2010). Toward a Stable System of Exchange Rates. *IMF Occasional Paper*, 270.
- Glick, Reuven, G., Moreno, R. ve Spiegel M.M. (2001). *Financial Crises in Emerging Markets*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Haralambie, G. (2011). The Global Crisis and Cyclical Theory. *Theoretical and Applied Economics*, 11(564).
- Helliwell, J. (1988). Comparative Macroeconomics of Stagflation. *Journal of Economic Literature*, 26(1), 1-28.
- International Monetary Fund (1998). Financial Crises: Characteristics and Indicators of Vulnerability. *IMF World Economic Outlook* (Chapter 4), Washington, DC: IMF, 74-97.

- Kaykusuz, M. (2016). *İktisadi Kriz Teorileri*. Bursa: Ekin Yayınevi.
- Kibritçioğlu, A. (2004). *Economic Crises and Governments in Turkey, 1969-2001 (Türkiye'de Ekonomik Krizler ve Hükümetler, 1969-2001)*, *Macroeconomics*. Germany: University Library of Munich.
- Kilic, O., Chelikani, S. ve Coe, Thomas. (2014). Financial Crisis and Contagion: The Effects of the 2008 Financial Crisis on the Turkish Financial Sector. *International Journal of Applied Economics*, 11(2), 19-37.
- Kindleberger, Ch.P. (1978). *Maniacs, Panics, and Crashes: A History of Financial Crises*. New York: Basic Books.
- Kitchin, J. (1923). Cycles and Trends in Economic Factors. *The Review of Economics and Statistics*, 5(1), 10-16.
- Korotayev, A. V. ve Tsirel, S. V. (2010). A Spectral Analysis of World GDP Dynamics: Kondratieff Waves, Kuznets Swings, Juglar and Kitchin Cycles in Global Economic Development, and the 2008-2009 Economic Crisis. *Structure and Dynamics*, 4(1).
- Krugman, P. (1979). A Model of Balance of Payments Crises. *Journal of Money, Credit and Banking*, 11(3), 311-325.
- Laeven, L. ve Valencia, F. (2008). Systemic Banking Crises: A New Database (September 2008). *IMF Working Papers*, WP/08/224, 1-78.
- Lthurbide, P. (2018). Where will the next financial crisis come from? Are we ready to confront it? *Amundi Discussion Paper Series*, DP 33-2018, 1-44.
- Mark, R. S. (2000). The Corporate Sector Dynamics of Systemic Financial Crises, *IMF Working Papers*, 00/114.
- Minsky, H.P. (1972). *Financial Stability Revisited: The Economics of Disaster*. Board of Governors of Federal Reserve System, *Reappraisal of the Federal Reserve Discount Mechanism*. New York: Federal Reserve Bank, 95-136.
- Mishkin, F.S. (1998). Financial Policies and the Prevention of Financial Crises in Emerging Market Economies. *NBER Working Paper*, No. 6390.
- Mishkin, F.S. (2001). Financial Policies and the Prevention of Financial Crises in Emerging Market Economies. *NBER Working Paper*, No. 8087.
- Moody's (2009). Sovereign Defaults and Recovery Rates, 1983-2008. *Moody's Global Credit Policy*, 1-35.
- Morley, J. (2009). The Shape of Things to Come. *Macroeconomic Advisers' Macro Focus*, 4(6), 1-11.
- Obstfeld, M. (1994). The Logic of Currency Crises. *Cahiers Economiques et Monétaires, Bank of France*, 43, 189-213.
- Obstfeld, M. (1996). Models of Currency Crises with Self-fulfilling Features. *European Economic Review*, 40(3-5), 1037-1047.
- Pescatori, A. ve Sy, A.N.R. (2004) Debt Crises and the Development of International Capital Markets, *IMF Working Paper*, WP/04/44.
- Racickas, E. ve Vasiliauskaitė, A. (2012). Classification of Financial Crises and Their Occurrence Frequency in Global Financial Markets, *Social Research*, 4(29), 32-44.
- Reinhart, C.M. (2002) Default, Currency Crises and Sovereign Credit Ratings. *National Bureau of Economic Research*, Working Paper 8738, 1-36.
- Reinhart, C.M. ve Rogoff, K. (2015). Financial and Sovereign Debt Crises: Some Lessons Learned and Those Forgotten. *Journal of Banking and Financial Economics*, 5-17.
- Repiský, R. (2016). The Concept and Models of Currency Crisis. *Visegrad Journal on Human Rights*, 1(2), 34-39.

- Reuven, G. ve Hutchison , M. M. (2011). Currency Crises. *Working Paper Series*, Working Paper 2011-22, Federal Reserve Bank of San Francisco.
- Schwartz, A. J. (1986). Real and Pseudo-Financial Crises. (Eds.) F. Capie ve G.E. Wood. *In Financial Crises and the World Banking System*. London: Macmillan, 11-31.
- Sijben, J. J. (1993). Credit Markets, Financial Fragility, and the Real Economy. *Kredit und Kapital*. 26(4), 481-515.
- Smaga, P. (2014). The Concept of Systemic Risk. *London School of Economics Systemic Risk Centre*, Special Paper No. 5.
- Stojanov, D. (2009). Keynes and Economic Crisis: Some Reconsiderations. *Zb. Rad. Ekon. Fak. Rij.*, 27(2), 297-310.
- Stone, M. (2000). The Corporate Sector Dynamics of Systemic Financial Crises. *IMF Working Pa-per*, No. 00/114.
- Tiryaki, G. (2012). *Finansal İstikrar ve Bankacılık Düzenlemeleri (1990-2010 Türkiye Tecrübesi Işı-ğında)*. İstanbul: Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, Yayın No. 289.
- Wolfson, M.H. (2002). Minsky's Theory of Financial Crises in a Global Context. *Journal of Economic Issues*, 36(2), 393-400.